

Vem behöver bilder i AKK?

Barn/vuxna med stora tal- och språksvårigheter/autism/ utvecklingsstörning/motoriska funktionshinder kan ha glädje av bilder i kommunikationen. Bilder kan fungera som alternativ eller som komplement till andra sätt att kommunicera. Hur bilder används beror på språklig nivå hos individen. Rådgör med logoped!

Bilder är rätt form av grafisk kommunikation som *alternativ* för den som

- är på väg från kommunikation med signaler till en något mer abstrakt nivå, men ännu inte har en klar språkförståelse. (Om man förstår situationen men inte orden som sägs kallas det situationsförståelse). Det kan vara svårt att bedöma om barnet/den vuxne *förstår* en viss bild, men om han/hon reagerar positivt på en bild som föreställer ett omtyckt föremål eller en omtyckt person kan man pröva att använda bilder i kommunikationen.

- förstår enstaka ord, men inte meningar.
- behöver ett konkret sätt att förstå hur ett ord överlämnas till en annan person/stöd att rikta sin kommunikation

Bilder kan fungera bra som *komplement* för den som

- är på tydlig språklig nivå (förstår både ord och meningar, om än begränsat) och därför behöver andra AKK-sätt, t.ex. tecken eller bliss. Bilder kan vara stöd för minnet när det är svårare att komma ihåg eller "plocka fram" rätt tecken eller symbol.

Hur används bilder i AKK?

För att förstå

Bilder kan användas för att ge en ökad förståelse för omvärlden. Viktiga bilder samlas och finns tillgängliga på en kommunikationstavla. Du använder dessa bilder ofta och visar t.ex. en bild på badet och säger: "nu ska vi gå och bada". Målet är både att du ska göra dig förstådd och att barnet/den vuxne ska få en modell för eget användande av bilder.

För att uttrycka sig

Bilder kan användas för att ditt barn, din elev, din brukare, ska kunna uttrycka sig själv. En förutsättning för detta är, precis som ovan, tillgängliga bilder, vanligen på en kommunikationstavla, och att du visar hur man gör - själv använder bilderna, håller tavlan uppdaterad, och uppmuntrar användande.

Att tänka på kring bilder i AKK

Prata igenom och kom överens om syftet med bilderna.

Välj bilder som är viktiga för barnet/den vuxne med kommunikationssvårigheter.

Välj lagom antal bilder. Inte för få och inte för många.

Träna inte, *använd* bilderna i samspel och samtal!

Se till att bilderna finns tillgängliga. Vanligen är det praktiskt att samla bilderna på en liten tavla, mapp, fotofickor eller liknande så att man ser de aktuella bilderna på en gång. (Det är mer kognitivt krävande att ha bilderna i en pärm eller i en dator.)

Använd först och främst bilderna själv! Peka på bilder när du pratar. Säg - "Där är TV:n" - och peka på TV:n och på bilden av TV:n. Du kan också t.ex. tänka högt och säga "TV tycker jag är roligt" och samtidigt peka på bilden av TV:n.

Ge valmöjligheter i vardagen. Peka på två bilder: "vill du ha den - eller den? Visa två bilder på föremål. Fråga: "Vad vill du göra?" Ta direkt fram det som barnet/den vuxne pekar på/tittar på.

Ge barnet/den vuxne möjlighet att peka på och använda bilderna, men ge inte upp om detta inte sker - fortsätt att använda bilderna själv!

Tänk på dagens behov - och morgondagens. Utveckling kan vara att få flera bilder och att kunna använda bilderna med flera personer. Men det kan också vara att gå vidare till andra grafiska kommunikationssätt.

Några vanliga erfarenheter:

Foton används oftast om en *viss* person, t.ex. "min mamma" eller en *viss* sak, "min väska", d.v.s. *specifikt*. Om man behöver prata *allmänt* om t.ex. "mammor", min och andras, eller om olika sorters väskor behövs istället bilder (använda som symboler) eller symboler.

Bilderna kompletterar ofta andra uttrycksätt. Därför ska man förstås fortsätta med allt som redan fungerar i kommunikationen!

Vad är fördelarna med bilder i AKK?

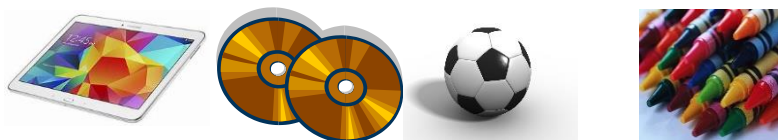
Vi kan prata om saker och personer som inte finns i rummet just nu.
Ett budskap blir mer konkret om man kan ta / titta på det och lämna över det.

Vi får ett gemensamt fokus för vår kommunikation.

Vi använder ännu en kanal, synen, som stöd för förståelse.

Bilderna kan ge oss idéer till samtal.

Vad vill vi uppnå med bilder i AKK?

- att förstå bättre
- att kunna välja mellan olika alternativ
- att kunna uttrycka

Bilder kan vara en väg till ökad delaktighet och till självbestämmande i vardagen.

Mer om bilder i AKK...

Heister Trygg, B. (2016). *GAKK - Grafisk AKK. Om saker, bilder och symboler som Alternativ och Kompletterande Kommunikation.* Malmö: www.sokcentrum.se

Heister Trygg, B. (2012). *AKK i skolan - en utmaning för pedagogen. Om AKK i förskola och skola.* Malmö: www.sokcentrum.se

GAKK - Grafisk AKK. Om saker, bilder och symboler som Alternativ och Kompletterande Kommunikation. Broschyr. Malmö: www.sokcentrum.se

GAKK Grafisk AKK. Om saker, bilder och symboler som Alternativ och Kompletterande Kommunikation. DVD-film (2007). Malmö: www.sokcentrum.se

Bilder i AKK

BILDER KAN ANVÄNDAS I OLIKA SYFTEN

Denna broschyr handlar om **bilder i AKK** (alternativ och kompletterande kommunikation): om hur barnet/den vuxne i kommunikation med andra kan förstå och uttrycka sig bättre genom att *bilder* (inte symboler) används som *kommunikativt stöd*.

Bilder (svartvita/färglagda, tecknade/fotografiska bilder som efterliknar verkligheten) kan användas till mycket för personer med funktionshinder. De kan användas pedagogiskt, t.ex. som stöd för minnet; för att komma på något att prata om (samtalsunderlag); för att bygga upp begreppsförråd eller som schema. Då handlar det om *bilder som kognitivt stöd* (begåvningsstöd).

Gränsen mellan kognitivt stöd och kommunikativt stöd är svår att dra. Samma bilder kan användas, och samma personer kan behöva bådadera! Men bilder som kognitivt stöd leder inte automatiskt till användande av bilder i AKK!

Därför vill vi lyfta fram vad man särskilt ska tänka på när bilder används i kommunikativt syfte, i AKK, både när man behöver bilder som *alternativ*, ersättning för talat språk, eller som *komplement*, tillsammans med tal eller annan AKK.